

38. Quoad coronam, abrasio capitis apud Graecos et Romanos erat ignominiosa, imo erat signum servitutis; et ideo S. Hieronymus, in *Ezechielem*, cap. XLIV, vult clericos aequae alienos a longa nutrita coma et a capitis abrasione. Praecise ut ignominiam sibi conciliarent, monachi, perfectionem sectantes, totum suum caput radere coeperunt, prouti nonnulli ordines religiosi etiam hodie observant. Ipsorum exemplum imitati sunt clerici saeculares, atque ita introducta clericalis corona circa finem saeculi V, aut initium saeculi VI. Ex S. Hieronymo, *l. c.*, aperte constat coronae disciplinam suo tempore nondum receptam fuisse. Attamen ab initio corona amplior erat, totum verticem capitis occupans, circulo capillorum terminabatur, sicuti nostris diebus corona aliquorum regularium (1).

39. 3° Ex dictis de origine harum ordinationum solvi debet alia quaestio maximi momenti, utrum scilicet omnes, an quidam tantum et quinam gradus hierarchiae ordinis sint vera ac proprie dicta sacramenta. In primis dubium non est primas tres ordinationes episcopatus, presbyteratus et diaconatus veri sacramenti rationem habere. Nam verum ac proprie dictum sacramentum est ritus a Christo D. institutus conferens gratiam ex opere operato non ponentibus obicem. Atqui eae ordinationes institutae sunt a Christo D. (n. 31); et insuper non solum gratiam producere ex opere operato, sed etiam characterem imprimere, desumitur ex Conc. Trid., *sess. XXIII, can. IV*: « Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra episcopos dicere: *Accipe Spiritum Sanctum*, aut per eam non imprimi characterem, vel eum qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse, A. S. ». Illud porro: *Accipe Spiritum Sanctum*, episcopus pronuntiat tum in consecratione episcopali, tum in ordinatione seu presbyterali seu diaconali. Sententia igitur Durandi, Cajetani et aliorum paucorum qui negant ordinationi diaconali rationem veri sacramenti, deserenda omnino est.

40. Liceat hic obiter animadvertere exinde rursus con-

(1) Concilium Toletanum IV, can. 41.

firmari harum trium ordinationum divinam institutionem et quidem immediatam. Nam Conc. Trid., *sess. VII, can. I*, definitivum Christum D. instituisse omnia sacramenta novae legis. Ut haec Tridentina definitio vera sit, sufficit Christum D. externis sacramentorum ritibus alligavisse vim producendi gratiam ex opere operato, et, quoad nonnulla sacramenta, imprimendi characterem, sive hos ritus ipse instituerit, sive mandaverit Ecclesiam instituere, et institutos ab Ecclesia ipse ratos habuerit (1). Quamquam vero id sufficiat ad anathema vitandum, tamen hodie communiter theologi docent ipsum Christum D. omnia sacramenta immediate instituisse, et non tantum ministerio Ecclesiae; quod citatus canon Tridentinus sensu obvio acceptus indicat (2). Idem igitur dicendum erit de primis tribus ordinationibus: et ideo rejicimus mediatam, quam nonnulli adstruunt, divinam originem diaconatus, eo vel magis quod Conc. Trid., citato (n. 31) *can. VI, sess. XXIII*, primis tribus ordinationibus eandem assignet institutionem.

41. E contrario longe probabilius, ne dicamus certum, et apud recentiores passim receptum est alias ordinationes infra diaconatum non esse verum sacramentum; sunt enim institutae ab Ecclesia (n. 33), nec aliquid legitur quo ii ritus efficaces gratiae demonstrantur (3). Quod si eae ordinationes, semel valide collatae, numquam repeti debent, id facile quoque explicatur ex voluntate Ecclesiae quae eas instituit ad instar ordinationum juris divini, quin necesse sit admittere eas characterem indelebilem in anima imprimere. Idem repetas de obligationibus subdiaconatus adnexis.

42. Tandem indubium hodie omnibus est primam tonsuram esse simplex sacramentale; nam ita est institutionis ecclesiasticae ut neque vera ordinatio et ordo dici queat. Nonnulli quidem veteres canonistae putaverunt et primam

(1) Franzelin, *De sacram. in gen.*, Thesis XV.

(2) Franzelin, *l. c.* et *Thesi V*; De Lugo, *De sacram. in gen.*, disp. II, n. 81 sequ.; disp. VII, sect. I.

(3) Ita auctores quos n. 33 citavimus; contra D. Thomam, in 4, *dist. 24, q. 1, art. 2, quaestiunc. 2*, cum scholasticis non paucis; Schmalz., I, XI, n. 2; Reiff., n. 8.

tonsuram esse sacramentum imprimens characterem, sed eorum sententia cito recessit ab aula.

43. Igitur primi tres gradus sacrae hierarchiae ordinis in utraque Ecclesia sunt vera et proprie dicta sacramenta; caeteri sacramentalia. Proinde sacramentum ordinis *genere* est unum, idest sacramentum consistens in ritu externo quo ex Christi institutione confertur ex opere operato potestas sacras faciendi functiones, praesertim ad altaris ministerium, cum gratia et characterem; et hoc sensu sacramenta novae legis sunt septem. At *specie* est triplex, quatenus ii ritus-sacramenta sunt tres; et hoc sensu sacramenta novae legis sunt novem (1).

44. Ex huc usque dictis deduces hoc practicum corollarium. Qui culpa lethali maculatus, aut violans legem obligantem sub gravi, confert aut recipit unam ex tribus primis ordinationibus, sacrilegium committit: quod erit duplex, quia una simul Missam celebrat aut sacram communionem suscipit. E contrario qui taliter confert aut recipit subdiaconatum, vel unum ex minoribus ordinibus, aut primam tonsuram, longe probabilius est, imo vix non certum, sacrilegium per se non committere, quia ordinatio sacramenti rationem non habet (2), praescindendo a sacrilegio quod perpetrat si Missam celebrat, aut sanctam communionem suscipit. Sed qui confert aut recipit unum ex his gradibus violans scienter legem graviter obligantem, e. g. legem censurae, aut irregularitatis, committere peccatum mortale, evidens est: si autem lex leviter obligat, e. g. lex prohibens ordinationem non confirmati, peccatum est leve. Minister qui in statu peccati mortalis confert primam tonsuram, valde leve peccatum committit; qui confert ordines minores, pariter probabile est peccare tantum venialiter, cum ratio sacramenti desit (3); quod et de subdiaconatu intelligimus ob eandem rationem, quamvis peccatum veniale in casu sit gravius, cum sacramentale sit magis solemne. Haec repetas de suscipiente hos gradus in statu peccati mortalis:

(1) Vasquez, tom. VII, disp. 233, cap. III.

(2) Ben. XIV, De syn., VIII, IX, n. 12.

(3) S. Alph., VI, n. 767.

nimirum suscipiens primam tonsuram et ordines minores, levis tantum peccati reus est, quia ii gradus non sunt sacramenta, sed sacramentalia (1); proinde etiam suscipiens subdiaconatum, licet ejus peccatum veniale gravius sit. Haec meminisse juvabit in expositione hujus tractatus.

(1) Navarrus, De orat. et hor. can., cap. VII, n. 15, contra Hallier, p. I, sect. IV, § I, n. 4, et Natal. Alex., De sacram. ord., art. V, reg. 21, qui putant etiam susipientem primam tonsuram in statu peccati mortalis peccare mortaliter.